

การเผยแพร่ความคิดของศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย

ภายหลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 จะพบว่า นอกจากศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย (ศนท.) จะมีบทบาทเป็นแกนกลางของขบวนการนักศึกษาในการเคลื่อนไหวทางการเมืองต่างๆ แล้วศนท. ยังได้พยายามที่จะมีบทบาทในการเผยแพร่ความคิดทางการเมืองที่ก่อตัวขึ้นอยู่ในขบวนการนักศึกษา ในเวลานั้นออกไปอีกด้วย โดยอาศัยหนังสือพิมพ์ หรือวารสารซึ่งศนท. เป็นเจ้าของอยู่ ซึ่งได้แก่หนังสือพิมพ์ อัปเดต และวารสาร ศนท. เป็นสื่อในการเผยแพร่ความคิดทางการเมือง ไปสู่นักศึกษาและประชาชน เนื่องจากในช่วงเวลา 3 ปี หลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม ขบวนการนักศึกษา ได้พัฒนาการทางความคิดและองค์กรจนกลายเป็นองค์กรนักศึกษาที่มีแนวความคิดสังคมนิยมปฏิวัติที่มีแนวทางคือ "แนวทางประชาชาติประชาธิปไตย คือการสามัคคีประชาชนและหลังปฏิวัติทั้งปวง ไปโค่นล้มจักรวรรดินิยมและสมรรับใช้ อันได้แก่พวกเจ้าที่ดินใหญ่และนายทุนใหญ่" และมียุทธศาสตร์คือ การต่อสู้ของขบวนการนักศึกษาประชาชนนั้น ด้านหลักเป็นการต่อสู้ทางการเมืองและทางวัฒนธรรม ความสำคัญของการต่อสู้ดังกล่าว อยู่ที่การหนุนช่วยและประสานกับการต่อสู้ในชนบท เป็นกองทัพใหญ่อีกกองทัพหนึ่งนอกจากในชนบท ที่จะเข้าโค่นล้มจักรวรรดินิยม และสมรรับใช้¹ และด้วยเหตุนี้เองการพัฒนาบทบาทของหนังสือพิมพ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ "สถานการณ์การต่อสู้ในปัจจุบัน" อัปเดต (19-21 สิงหาคม 2517): 7.

อธิปัตย์ และวารสารศูนย์ * ในฐานะที่เป็น "สื่อ" ในการเผยแพร่ความคิดของศนท. ก็
ได้พัฒนา ไปในทิศทางเดียวกันด้วย

ความสัมพันธ์ระหว่างศนท.กับอธิปัตย์และวารสารศูนย์

อธิปัตย์ เป็นหนังสือพิมพ์ของศนท. ได้ออกจำหน่ายตั้งแต่ต้นปี 2517 คือในวันที่ 2
มกราคม จนกระทั่งถึงวันที่ 5 ตุลาคม 2519 มีวาระในการออกเป็นรายสัปดาห์ และเปลี่ยนมา
ออกเป็นราย 3 วัน ตั้งแต่ฉบับที่ 2 ของการออกหนังสือพิมพ์ฉบับนี้ ฉบับวันที่ 1 - 3 มกรา
คม 2518 ส่วนวารสารศูนย์ เป็นวารสารรายปักษ์ที่เริ่มออกจำหน่ายตั้งแต่ฉบับที่ 1 ฉบับที่ 1
วันที่ 15 - 30 มกราคม 2517 แต่ก็ไม่เป็นที่แน่ชัดว่า วารสารเล่มนี้ สิ้นสุดลงเมื่อใด แต่เท่าที่
ผู้เขียนพบ หลังจากที่ได้พยายามรวบรวมเอกสารดังกล่าว ปรากฏว่า ฉบับสุดท้ายคือ ฉบับที่ 1
ฉบับที่ 8 กรกฎาคม - สิงหาคม 2517

การที่กล่าวว่อธิปัตย์และศูนย์เป็นของศนท.นั้น พิจารณาได้จากสายงานการรับผิดชอบ
หนังสือพิมพ์ดังกล่าว กลุ่มที่เป็นคนทำอธิปัตย์คือ นักศึกษาจากหลายสถาบันที่ได้รับมอบหมาย

* วารสารศูนย์เริ่มตีพิมพ์เผยแพร่พร้อมกับหนังสืออธิปัตย์ในต้นปี 2517 ภายใต้
การรับผิดชอบของศนท. ในขณะที่ภายในศนท. เองยังคงมีความแตกแยกทางความคิด นสพ.
อธิปัตย์ ซึ่งต่อสู้ในเรื่องประชาธิปไตยตามอุดมการณ์ 14 ตุลาคม 2516 ถือเป็นตัวแทนความคิด
ของคณะกรรมการศนท. ในขณะที่ ส่วนวารสารศูนย์ เสนออุดมการณ์สังคมนิยม ซึ่งถือเป็นตัวแทน
ความคิดผู้ปฏิบัติงาน ในโครงการเผยแพร่ประชาธิปไตย อันเป็นหน่วยหนึ่งภายใต้การรับผิดชอบ
ของศนท. ประมาณเดือนมิถุนายน 2517 ได้เกิดความเปลี่ยนแปลงในสิ่งพิมพ์ทั้งสอง เมื่อพรรค
ชอบหนังสือพิมพ์อธิปัตย์หมดวาระ เป็นเหตุให้ คณะบรรณาธิการวารสารศูนย์เข้าไปดำเนินการ
แทน ทำให้ นสพ.อธิปัตย์ กลายมาเป็นเครื่องมือในการเผยแพร่อุดมการณ์สังคมนิยม

นโยบายมาจาก ศนท.² และกลุ่มที่เป็นคนหาวารสารศูนย์ ฝ่ายเอกสารและสิ่งพิมพ์ โครงการที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยของศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย³ ตามธรรมนูญของ ศนท. หมวด 2 มาตรา 5 ได้ระบุถึงอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการบริหารศนท. ว่าคณะกรรมการบริหารมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายวางนโยบายและควบคุมการดำเนินงาน ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของศนท. มีสิทธิในการเลือกตั้งถอดถอนหน่วยงานและรับผิดชอบต่อการดำเนินงาน ทั้งหมดของ ศนท.⁴ และศนท. ยังมีฐานะเป็นเจ้าของหนังสือทั้งสอง ด้วยการเป็นแหล่งเงินทุนสนับสนุน จากเอกสารค่าใช้จ่ายการเงินของศนท. ตั้งแต่ 14 ตุลาคม 2516 - กุมภาพันธ์ 2519 ได้ระบุว่า ศนท. ได้ดำเนินการจัดทำหนังสือพิมพ์อติปดัย โดยลงทุนครั้งแรก 4 แสนบาท ต่อมาในปี 2518 ศนท. ได้ให้เงินสนับสนุนอีก จำนวน 6 แสนบาท รวมเป็นเงิน 1 ล้านบาท⁵ ส่วนวารสารศูนย์นั้น ได้รับเงินอุดหนุนอยู่ในโครงการส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย ซึ่งศนท. ได้ให้เงินสนับสนุนโครงการนี้เป็นจำนวนเงิน 2,476,316 บาท⁶ นั้นย่อมแสดงว่า การดำเนินการของอติปดัยและวารสารศูนย์ต้องอยู่ภายใต้การรับผิดชอบของศนท. ดังนั้นจึงถือได้ว่า เนื้อหาที่ปรากฏอยู่ในหนังสือทั้งสองนี้เป็นเรื่องส่อให้เห็นถึงความคิดของศนท. ว่าเป็นอย่างไร

² "แถลงการณ์ของกองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์อติปดัยฉบับ 20 มีนาคม 2517"

อติปดัย (20-26 ธันวาคม 2517) : 1.

³ "คุยกันก่อน" ศูนย์ 1 (15-30 มกราคม 2517), ไม่ปรากฏเลขหน้า.

⁴ ทรายละ เอียดธรรมณูศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย ในภาคผนวก

⁵ ศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย, "ค่าใช้จ่ายการเงิน" ม.ป.ท.,

ม.ป.ป. (อட்சาเนา).

⁶ เรื่องเดียวกัน.

บทบาทในการเผยแพร่ความคิดของอริปไตยและวาทศาสตร์นิยมตั้งแต่ มกราคม-มิถุนายน 2517

ท่ามกลางการเคลื่อนไหวทางความคิดภายหลัง 14 ตุลาคม 2516 นั้นอริปไตยเป็นหนึ่งในสื่อพิมพ์ฉบับหนึ่ง ที่สนท.กำหนดให้เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ความคิด ที่นิตยสารฯ ได้จากแถลงการณ์ของสนท. ที่ออกไป ในวันที่ 30 มกราคม 2517 ที่พูดถึงวัตถุประสงค์ในการออกอริ-
ปไตฺยา

. . . ในการเผยแพร่และปลูกฝังพื้นฐานทางประชาธิปไตย โดยให้ฝังรากลึกลงบนแผ่นดินไทย วิธีการหนึ่งทำได้ (นอกจากวิธีการอื่น ๆ ที่สนท. เริ่มทำไปแล้ว) ก็คือการได้ออก หนังสือพิมพ์ เพราะเห็นว่า เป็นสื่อมวลชนที่มีอิทธิพลอย่างยิ่ง ในการสร้างทัศนคติและ ความคิดเห็น ให้เกิดขึ้นแก่ประชาชนอริปไตยเป็น เครื่องมืออันหนึ่ง ในการสร้างเสริม ให้สังคมเป็นประชาธิปไตย ชื่นชมมาอย่างแท้จริง อุดมการณ์และนโยบายของ "อริปไตย" มุ่งที่จะเสนอและชี้แจงหาความเข้าใจ ตลอดจนแนวทางปฏิบัติตามครรลองของระบอบ ให้เกิดขึ้นแก่ประชาชน เนื้อหา "อริปไตย" พยายามอย่างยิ่งที่จะ ให้เป็น ไปตามอุดมการณ์นคอการปลุกและกระตุ้น ให้ประชาชนมีความตื่นตัวจากอดีตอันลึมเหลวของไทย สนใจและศึกษาเหตุการณ์รอบ ตัว ในปัจจุบัน เพื่อที่จะ ได้ร่วมกันกำหนดแนวทางปฏิบัติอันถูกต้องและสอดคล้องกับสังคมเรา ในที่สุดนี้ สนท. ขอย้ำ ว่า เป้าหมายสูงสุดของ "อริปไตย" คือการเสริมสร้าง เสถียรภาพ ในการปกครองตนตามระบอบประชาธิปไตย อันเป็นเจตนารมณ์แท้จริงของวีรชน

จากวัตถุประสงค์ที่แสดงออกมาอย่างชัดเจน ในแถลงการณ์ฉบับดังกล่าวนี้ ยังแสดงให้เห็นถึงแนวทางความคิดของสนท. ที่ปรากฏอยู่ในอริปไตยว่า เป็นความคิดที่ต้องการจะให้เกิด

7 "แถลงการณ์ศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย 30 มกราคม 2517"

การปกครองที่เป็นระบอบประชาธิปไตย ในทางปฏิบัติอย่างแท้จริง ซึ่งความคิดที่ปรากฏออกมาใน
 อดีตกาล ช่วงแรก ตั้งแต่ฉบับที่ 1 ประจำวันที่ 2 มกราคม - 4 มกราคม 2517 จนกระทั่งถึง
 ฉบับที่ 25 ประจำวันที่ 19-29 มิถุนายน 2517 ที่นายอภิรักษ์ วัชรสิทธิ์ เป็นบรรณาธิการนั้น
 มีลักษณะทั่วไป ที่เน้นการส่งเสริมประชาธิปไตยแบบรัฐสภา กระตุ้นให้ผู้อ่านมีความตื่นตัวต่อ
 ระบอบประชาธิปไตยมากขึ้น นอกจากนี้ ได้มีการเสนอข่าวคราวเกี่ยวกับนักศึกษา และความ
 เคลื่อนไหวทางการเมืองของนักศึกษาประชาชน และปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน

ในเรื่องการส่งเสริมและกระตุ้นให้ประชาชนมีความตื่นตัวต่อระบอบประชาธิปไตยนั้น
 มีลักษณะที่สืบเนื่องต่อจากเจตนารมณ์ ของการเคลื่อนไหว 14 ตุลาคม 2516 ที่ยังคงมุ่งไปที่
 การเรียกร้องรัฐธรรมนูญ ซึ่งจะเห็นได้จากบทบรรณาธิการเรื่อง "รัฐธรรมนูญฉบับใหม่" ฉบับวัน
 ที่ 6 - 12 กุมภาพันธ์ 2517 ที่มีเนื้อหากระตุ้นให้รัฐบาลตระหนักถึง เจตนารมณ์ของประชาชน
 จากเหตุการณ์ 14 ตุลาคม ดังข้อความต่อไปนี้

ขบวนการพิจารณาของสภานิติบัญญัติ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะรักษาไว้ซึ่งเจตนารมณ์
 ของคนไทยทั้งมวลมิใช่เฉพาะตัวเองหรือตามความคิดเห็นของคนจำนวนน้อยเพราะ
 สมาชิกสภานิติบัญญัติ เข้าจากกลุ่มคนหลายอาชีพ คงจะเล็งเห็นประโยชน์ของคนทั้ง
 ชาดอย่างแท้จริง ถึงแม้สภานิติบัญญัตินั้นยังไม่ถูกต้องตามระบอบนัก แต่ก็เชื่อว่าคงไม่
 ทำผิดไปจากความคิดเห็นส่วนรวม

. . . ประการสำคัญในขณะที่รัฐธรรมนูญกำลังจะสมบูรณ์แล้ว ขอให้รัฐบาลเสริม
 สร้างให้ประชาชนมีส่วนร่วมในเนื้อหา และพยายามหาวิถีทางกระตุ้นให้ทุกคนเห็น
 ถึงความสำคัญของรัฐธรรมนูญ ให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศอย่างแท้
 จริง สอดตามอุดมการณ์ของรัฐธรรมนูญฉบับนี้^๑

^๑ "รัฐธรรมนูญฉบับใหม่" อดีตกาล (6-12 กุมภาพันธ์ 2517) : 4.

สำหรับเรื่องปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน ก็ไม่เคยล้มเหลวเปิดโอกาสให้เป็นเวทีของประชาชน ที่จะส่งเรื่องราวสะท้อนสภาพปัญหาชีวิตความเป็นอยู่หรือปัญหาที่ประสบ ตั้งในคอลัมน์ประจำที่ชื่อ " ไพร่ฟ้าหน้าใส " เช่น ฉบับวันที่ 13 - 19 มีนาคม 2517 ได้สะท้อนปัญหาที่เกิดจากการละเลยหน้าที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏและเรียกร้องให้มหาวิทยาลัยราชภัฏมีความสำนึกในความรับผิดชอบต่อนักที่ทำงานอย่างเคร่งครัดว่า

. . . ถูกร้องคนไหนหาตัวไม่ตี ก็สมควรจะว่ากล่าวตักเตือนกันเองได้ ใครถูกก็กล่าวกันตรง ๆ ว่าถูกและสนับสนุนชมเชยเลื่อนยศเลื่อนขั้นให้ ใครผิดว่ากันไปตามผิด อบรมสั่งสอนไปตามความเป็นธรรม ตัดยศ ตัดเงินเดือนหรือการแรงนักก็ได้ ออก ซึ่งผมคาดว่า จะเป็นการประหยัดงบประมาณของชาติได้มากกว่า เพื่อนำไปใช้ ในสิ่งที่เป็นมากกว่านั้น ที่สำคัญจะต้องมีการปลูกฝังความสำนึกในความรับผิดชอบให้เกิดขึ้นในหัวใจของตำรวจไทยทุกคน ให้ตระหนักถึงสิ่งนี้ให้จงหนัก และผมก็เชื่อว่าสำนึกก่อนนั้นตำรวจไทยทุกคนมีอยู่ และผมก็เชื่อต่อไปว่า ตำรวจไทยทุกคนมีความรักชาติ ต้องการเห็นชาติบ้านเมืองเรามีความร่มเย็นเป็นสุข เท่าเทียมกันกับประชาชนทุกคน^๑

นอกจากนี้แล้ว อธิปัตย์ยังได้เสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาสังคม ด้วยการรวมพลังของนักศึกษาเข้ากับกรมการและชาวนา เพื่อทำการเปลี่ยนแปลงสังคม ดังบทความของประจบ สึงหนี่ เรื่อง "คลื่นแห่งความเปลี่ยนแปลง" ในฉบับวันที่ 2-8 พฤษภาคม 2517 ว่า

. . . การแก้ไขปรับปรุงสังคมไทยในขณะนี้ จึงกล่าวได้ว่าเป็นการต่อสู้ระหว่างพลังเก่าเป็นฝ่ายตั้งรับ และพลังใหม่เป็นฝ่ายเข้าโจมตี และเมื่อพิจารณาด้วยใจเป็นธรรม ก็จะต้องชี้ให้เห็นว่าพลังใหม่ที่กำลังแข็งแกร่งขึ้นทุกขณะ ดังจะเห็นได้ว่า กลุ่มนักศึกษา กลุ่มอาจารย์ และอื่นๆ ดังปรากฏการณ์ในวันกรรมกร ซึ่งศูนย์

^๑ "มหาวิทยาลัยราชภัฏ" อธิปัตย์ (2-8 พฤษภาคม 2517): 6.

กลางนี้ สัตว์นักศึกษา สหพันธ์นักเรียนอาชีวศึกษา กลุ่มบช.บช. และอื่นๆ ออกแถลง
เป็นทางการหรือประกาศในการอภิปราย ให้ความสัมพันธ์ร่วมมือ กลุ่มที่กล่าวถึง
ในตอนหลังนี้ จะเป็นขุมกำลังทางความรู้สติปัญญาให้แก่กรรมกรชาวนา ที่จะใช้ยุทธ
วิธีแบบสังคมนิยม ให้จำต้องยอมเปลี่ยนแปลงแนวนโยบายให้แตกต่างไปกว่าเดิม
คือสร้างความเป็นธรรมให้มากขึ้นในสังคมฝ่ายหลัง เก่าจะตกอยู่ในฐานะเสียเปรียบ
ในทางจำนวนคน และที่สำคัญยิ่งคือเสียเปรียบในทางใจหรือจิตวิทยา เพราะความ
เดือดร้อน และความเสื่อมโทรมของสังคม เป็นผลแห่งความผิดพลาดในการบริหาร
การปกครองประเทศของกลุ่มหลัง เก่าซึ่ง ไม่สามารถปฏิเสธความรับผิดชอบไปได้¹⁰

อย่างไรก็ดี ในการเผยแพร่ความคิดที่ปรากฏในอภิปद्यช่วงนี้ ยังมีใครเห็นเนื้อหาที่แสดง
ให้เห็นถึงความคิดและการสร้างอิทธิพลทางความคิดในแนวสังคมนิยมที่เด่นชัดนัก กระทั่งในบาง
บทความก็ได้แสดงถึงทัศนะที่ไม่เห็นด้วยกับความคิดสังคมนิยมที่กล่าวถึงอิทธิพลในเวลานั้นว่าลักษณะ
ของความคิดสังคมนิยมที่คัดค้านลัทธิศักดินา และจักรวรรดินิยมนั้น ย่อมจะเป็นอันตรายต่อสถาบัน
พระมหากษัตริย์อย่างฉาฉางฉารัจ ทั้งยังได้เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับการปกครองในระบอบใหม่
ที่ไม่ใช่ระบอบสังคมนิยมว่า

... จำเป็นที่เราจะต้องค้นคว้าหาการปกครองระบอบใหม่ที่ถูกกับอุปนิสัย ใจคอ
บางชน ขณะเดียวกันก็ ไม่ไปจะต้องสถาบันอันเก่าแก่มาแต่โบราณกาล แต่เดิหลัง
อุดมการณ์สังคมนิยม ตามความใฝ่ฝันของผู้ชอบการปฏิรูป ปฏิวัติ นั่นคือการปกครอง
ระบอบเหวตา หรือที่เรียกเป็นทางการน้อยกว่า "เหวดานิยม" ระบอบนี้สามารถ
จัดช่องว่างระหว่างบุคคลให้ลดน้อยลง ฆ่าลัทธินายทุน ส่งเสริมระบอบราชการให้

¹⁰ "คลื่นแห่งความเปลี่ยนแปลง" อภิปद्य (2-8 พฤษภาคม 2517) : 6.

การรวมพลังนักศึกษากรรมกรชาวนาที่ปรากฏในบทความชิ้นนี้ เป็นการเสนอภาพการรวมตัวกัน
อย่างหลวมๆ ยังไม่มีลักษณะของการจัดตั้งที่เป็นองค์กรแบบสามประสานเหมือนในปี 2518

เป็นข่าวที่ระบอบจะอ่านายความสมบูรณ์ผูกพันผูกไว้ โดยหัวหน้า พลเมืองเพียง
แต่นอนอยู่กับบ้านเฉย ๆ สรรพสิ่งทั้งหลายที่ต้องการจะลอยมาพบเอง จะเห็นว่า
อุดมการณ์การปกครองแบบ เหวดานิยม สามารถตอบสนองนักปฏิวัติผู้หาคำความคับ
แค้นไว้ได้มอก โดยไม่จำเป็นต้องใช้กำลังรุนแรงเลย

ประชาธิปไตยมีลักษณะลุ่มๆ ดอนๆ ช้าๆ คูลๆ ลัทธิสังคมนิยมรูปแบบรัสเซีย
คงเป็นเพียงความเห่อฝัน เหตุการณ์ฝ่ายขวาโดยทหารก็แสนเอือมระอา การปฏิวัติ
รุนแรงแบบคอมมิวนิสต์ก็ไม่เหมาะสมสำหรับคนชั่วดื้ออันหรือไรเจ้าเวย นำการปก
ครองใหม่มาใช้บ้างปะไร ดูซิว่า...การปกครองระบอบเหวดานิยมกับโลกพระศรี
อารีย์เมไตรย ตามแบบฉบับของหลวงปู่เฒ่าเซตุง ที่หากช่วยจัดบูนักหนา อย่าง
ไหนมันจะถูกกับบูนิสัยใจคอคนไทยมากกว่ากัน !!

อย่างไรก็ดี การเสนอแนวความคิดเกี่ยวกับสังคมนิยมเท่านั้น ไม่น่าจะมีความหมาย
อะไรมากไปกว่าการแสดงความรู้สึกไม่พอใจต่ออิทธิพลของความคิดสังคมนิยม และยกความคิดเกี่ยว
กับระบอบเหวดานิยมขึ้นมา ในลักษณะเสียดีมากกว่า เพราะจากที่บทความพูดถึง "ระบอบเหวดา
นิยม" นั้นเป็นสิ่งที่ไม่น่าหนักหนอกที่จะเห็นว่า ระบอบการปกครองดังกล่าวจะสามารถปรากฏขึ้นได้

เป็นที่น่าสังเกตว่า ไม่เพียงแต่อดีตจะเสนอทัศนะที่ไม่ค่อยเห็นด้วยกับความคิดสังคมนิยมเท่านั้น หากในบางครั้ง ยังมีกรวิพากษ์วิจารณ์การเคลื่อนไหวในบางเรื่อง โดยเฉพาะใน
การเผยแพร่ความคิดสังคมนิยมขององค์การนักศึกษาอื่นๆ เช่น ในกรณีของมธ. จัดนทรรสการจัน
แดงเมื่อวันที่ 22-29 มกราคม 2517 อดีตย ได้พาทักษาจารย์ว่า

...ปกติการจัดนทรรสการทางวิชาการนั้นจำเป็นต้องให้คำมู

11 เสนีย์ สุนทราก "แนวใหม่เหวดานิยม," อดีตย (6-12 กุมภาพันธ์

แก่ผู้ชม ในหลายแง่มุม และ ในทัศนะที่กว้าง โลกของผู้ชม ให้เขาตัดสินใจเอาเอง ถ้า
 เป็นสิ่งที่ต้องการตัดสินใจ มีชั้นทรรศการ ในลักษณะที่ "ดี" เพียงด้านเดียว
 เดียว เพื่อเป็น ไปในลักษณะ "ยัดเยียด" ผู้มาหาความรู้ อย่างที่นักศึกษาบางกลุ่มชอบ
 ท้ายอยู่ในขณะนั้น¹²

ความหลากหลาย ในอดีตระยะนี้ จะเห็นได้แม้กระทั่ง ในบทบรรณาธิการ ฉบับวันที่ 9
 - 15 มกราคม 2517 ซึ่งในที่สุดแล้ว กลับเสนอข้อยกเว้นการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ โดยของศนท. เอง
 โดยบทบรรณาธิการนี้ ได้เสนอเรื่องปัญหาเศรษฐกิจของประเศว่า

. . . วิจารณ์ที่กลุ่มรักษาระบอบประชาสัมพันธ์โดยต่างๆ ได้ตระหนักถึงข้อนี้ และยับ
 ยั้ง โครงการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โดยเอา ไว้ก่อน งานด้านที่ต้องร่วมกันทำคือ การ
 ช่วยรัฐบาลแก้ไขปัญหาข่าวของแพ่ง ให้ได้ แล้วจึงค่อยประสานงานตามเป้าหมาย
 เดิมกันต่อไป¹³

ในการที่ขมมานี้ ยัง ได้เป็นการแสดง ให้เห็นถึงความ ไม่มีเอกภาพทางความคิดของศนท. ในระยะ
 นั้น โดยมีความแตกต่างทางความคิดระหว่างภายในศนท. กับองค์กรนักศึกษาที่ก้าวหน้าอื่นๆ กล่าว
 คือ ในขณะที่องค์กรนักศึกษาเหล่านั้น เริ่มสนใจและยอมรับความคิดสังคมนิยมแล้ว ภายในศนท. ก็
 ยังมีบางส่วนที่ไม่เห็นด้วยกับความคิดนี้ ซึ่งแสดงออกมาในอดีต แต่กระนั้นก็มีบางส่วนในศนท. ที่
 มีความคิดต่าง ไปจากส่วนแรก และส่วนนี้ได้แสดงออกมากด้วยการออกวารสารศูนย์ซึ่งมีแนว ในการ
 เสนอเนื้อหาที่ต่าง ไปจากอดีต

¹² เสนอ สามัญชน "นิตรรศการเงินแดง ความจริง (ใจ) ที่แฝงเร้น" อดีต
 (30 มกราคม - 5 กุมภาพันธ์ 2517): 2.

¹³ บทบรรณาธิการ อดีต (9-15 มกราคม 2517) : 4.

ขณะที่แนวการเสนอความคิดของอภิปัตย์จะออกมา ในลักษณะที่หลากหลายทางความคิด และค่อนข้าง เน้นการส่งเสริมประชาธิปไตย โดยเฉพาะที่เป็นเจตนารมณ์ของการเคลื่อนไหว 14 ตุลาคม แต่วารสารศูนย์ มีเนื้อหาที่เป็นการเสนอแนะปัญหา และเสนอทางออกที่ค่อนข้าง มีความชัดเจนและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เช่นการว่าเคราะห์ว่าประเทศไทยเป็นประเทศกึ่งเมือง ขึ้น¹⁴ วารสารศูนย์นั้นเริ่มออกเผยแพร่ในเวลาเดียวกับอภิปัตย์ คือ ในเดือนมกราคม 2517 ฉบับแรกคือ ฉบับวันที่ 15 - 30 มกราคม โดยมีนายประเดิม ดำรงเจริญ นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง เป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหนังสือเกมนี้ ประเดิม ได้ให้สัมภาษณ์ในประชาชาติว่า

... นโยบายหลักในการทำหน้าที่คือ เพื่อเอกราชประชาธิปไตย ผมเชื่อว่า ผู้ที่ยอมรับความเป็นจริงต้องยอมรับว่า ไม่ว่าทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม การศึกษา วัฒนธรรมในปัจจุบันนี้ เราไม่ได้เป็นตัวของตัวเองเลย ได้แต่เลียนแบบอีกมหาอำนาจหนึ่งนั่นแหละ ทั้งยังตกอยู่ภายใต้อิทธิพลนั้นอย่างลึกซึ้ง จนแทบกล่าวได้อย่างหน้าหมองอกตรมว่า ประเทศเราขณะนั้นกลายเป็นประเทศกึ่งเมืองขึ้นไปแล้ว อีกทั้งการปกครองเท่าที่ผ่านมา เรายังไม่ค่อยมีการปกครองที่เข้าใกล้ประชาธิปไตยเลย หากไม่เป็นการปกครองระบอบอภิปัตย์แล้ว ก็เป็นการปกครองระบอบเผด็จการฟาสซิสต์ หรือพูดให้ตรงจุดที่สุดคือ การปกครองระบอบเผด็จการของคนกลุ่มน้อยดกดขี่ทั้งประเทศ ดังนั้น การแก้ไขสภาพยุ่งเหยิงที่เกิดขึ้นในบ้านเมืองเรา จำเป็นต้องแก้ปัญหาลึกทั้งสัจจนก่อน แล้วเราจึงจะพูดได้เต็มปากเต็มคำว่า ชาติเรามีเอกราชและเป็นประชาธิปไตย¹⁵

¹⁴ "หนังสือศูนย์" ประชาชาติ 1(30 พฤษภาคม 2517): 54.

¹⁵ เรื่องเดียวกัน.

ปรากฏว่าในวารสาร ศูนย์ ทกฉบับที่ออกเผยแพร่ก็ต้องนำเสนอเนื้อหาสาระภายใต้กรอบความคิดเดียวกันนี้ เช่นฉบับพิเศษแรก กุมภาพันธ์ 2517 ก็เสนอการวิเคราะห์เรื่องจักรวรรดินิยมที่เกี่ยวกับประเทศไทยซึ่งเท่ากับเป็นการยืนยันฐานะกึ่งเมืองขึ้นหรือความไม่ป็นเอกราชของสังคมไทย ในส่วนนี้ คำประกาศของสห.ต่อต้านจักรวรรดินิยมลงตีพิมพ์ ดังข้อความตอนหนึ่งว่า

. . . เรามาลงสนักศึกษาแห่งประเทศไทย ขอประณามการกระทำดังกล่าวเป็นการสื่อให้เห็นถึงเจตนารมณ์ชั่วร้ายของมหาอำนาจจักรวรรดินิยม ซึ่งมุ่งจะใช้ประโยชน์มาดกมของเรา และเกรงกลัวต่อบาป ก็เป็นแล้วที่มหาอำนาจอเมริกา บีค้ำจในคราบนักบุญ ได้เข้ามาสร้างในภูมิภาคแห่งนี้ สงครามหกโหด อันเนื่องมาจากความละโมภในลางสังกะระของมัน ได้คร่าชีวิตมนุษย์เป็นล้าน ทรมานแสนสาหัสที่สุดที่จะคณานับ บ้านเมืองพิโรธเกินกว่าที่จะสามารถทนบารุงให้ตั้งเดิมได้¹⁶

ในฉบับต่อมา ก็ได้ลงบทความที่เกี่ยวกับปัญหาประชาธิปไตย ซึ่งก็ครอบคลุมถึงทั้งประชาธิปไตยโดยการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา ซึ่งในบทข้างต้น ได้ชี้แจงว่า

. . . ทางกองบรรณาธิการ ได้ถือเอา โอกาสซึ่งเป็นระยะที่ชาวไทยกำลังมีความหวังว่า ประเทศไทยอันเป็นศรีภพของเรา กำลังจะก้าวสู่การปกครองแบบประชาธิปไตย ได้เข้าใจและมอง ได้ถูกต้องว่าที่เราจะ ได้ถนนเป็นประชาธิปไตยแบบไหน . . . การที่เราจะเป็นประชาธิปไตยที่แท้จริง ได้นั้น ก็อยู่ที่ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ ซึ่งเป็นพหุชนยาก เป็นหมู่สหธรรมเคียงทแห่งการแก้ปัญหาของฝ่ายบริหารที่ต้องเหือดคนเหล่านตาย . . . หนทางที่จะเกิดประชาธิปไตยโดยการเมืองขึ้น ได้คือเมื่อประชาชนชนชั้นทมากที่สุด ในสังคม (ผู้ใช้แรงงาน) เป็นพหุอำนาจรัฐแล้ว มาใช้ระดับการศึกษาที่ต่ำกว่า ระดับวัฒนธรรมที่ต่ำกว่า . . . ในขณะที่เดียวกันการปกครอง

16 "คำประกาศต่อต้านจักรวรรดินิยม" ศูนย์ 1 (1-15 กุมภาพันธ์ 2517):4.

แบบดังกล่าวนี้จะ เป็นประชาธิปไตย โดยของประชาชน เป็นประชาธิปไตยทางการเมือง เพราะประชาชนผู้ ใช้แรงงาน เป็นผู้ก่อกำเนิดรัฐ ย่อมจะ ใช้อำนาจรัฐ ไปเพื่อสนองประโยชน์ของชนชั้นที่ถูกต้องในอดีต เสริมสร้างความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจที่เป็นประชาธิปไตย อันจะทำให้โครงสร้างส่วนบนของสังคม คือการเมือง วัฒนธรรม การศึกษา ฯลฯ เป็นประชาธิปไตยไปด้วย มีหนทางนี้เท่านั้น สังคมไทยจึงจะเป็นประชาธิปไตยทางการเมือง¹⁷

ข้อเสนอนี้สอดคล้องกับบทกวีที่ลงฉบับเดียวกัน โดยเฉพาะ ในบทสุดท้ายของกลอนที่ชื่อ ว่า "แผ่นดินไทย . . . แผ่นดินทอง" ว่า

. . . โอ้อ่า

หากมวลชนผู้ยากจน

หันเข้าร่วมกำลังการต่อสู้

แผ่นดินไทย จักกลายเป็นแผ่นดินทอง

ของชนชั้นชาวนาและกรรมกร . . .¹⁸

ในฉบับแก้ไขแรก เมษายน 2517 ได้ลงบทกวีเรื่อง "ชนชั้นในประเทศไทย" ซึ่งเป็นบทวิเคราะห์ชนชั้นในสังคม โดยอธิบายว่า ชนชั้นที่เป็นผู้ปกครองกตัญญู มี 3 ชนชั้น คือจักรวรรดินิยม ชนชั้นเจ้าที่ดินใหญ่ และนายทุนนายหน้า-นายทุนชนชั้นที่ ซึ่งเป็นชนชั้นที่ . . . สมคบและแก่งแย่งกัน พยายามอำนาจปกครองประเทศไทย โดยมีพลังของจักรวรรดินิยมเป็นพลังหลัก พวกนี้รวมพลังสมทบใช้ใกล้ชิด มีไม่กี่ร้อยละ 10 ของจำนวนประชากรทั้งหมด¹⁹ และ

¹⁷ "ชนชั้น," ศูนย 1 (16-28 กุมภาพันธ์ 2517): 3.

¹⁸ กลอนกล "แผ่นดินไทย แผ่นดินทอง" เรื่องเดียวกัน : 48.

¹⁹ "ชนชั้นในประเทศไทย" ศูนย 1 (1-15 เมษายน 2517) : 7.

หลังฝ่ายประชาชนมี 4 ชั้นชั้น โดย " . . . เริ่มต้นจากชั้นชั้นที่อยู่ฝ่ายประชาชนน้อยที่สุด ไปถึง
ชั้นชั้นที่ยืนหยัดอยู่เคียงข้างประชาชนมากที่สุด . . ." นั่นคือ ชั้นชั้นนายทุนกลางหรือนายทุนชาติ
ชั้นชั้นนายทุนน้อย ชั้นชั้นชาวนา และชั้นชั้นกรรมมาชีพ จากนั้นก็สรุปว่า

. . . เข้าร่วมกับประชาชน ยืนหยัดอยู่เคียงข้างประชาชนก็มีอนาคต ยืนอยู่ตรง
ข้ามประชาชน ก็ไม่มีอนาคต มีแต่จะถูกโค่นล้ม กระแสประวัติศาสตร์ ไม่มีใครขัด
ขวางด้านหน้าได้ การลุกชนขนาดใหญ่ของประชาชนทั่วโลกเกิดขึ้นแล้ว . . . 20

และในฉบับแก้ไขหลัง เมษายน 2517 เรื่องสข บุญจรัส ได้เขียนบทความเรื่อง "หน
ทางการต่อสู้ปลดแอกตนเองของชนชั้นกรรมกร" เสนอหนทางการต่อสู้ที่มีสังคมนิยมเป็นเป้าหมาย
อย่างชัดเจน นั่นคือ

. . . กล่าวโดยสรุป หนทางที่ชนชั้นกรรมมาชีพจะปลดแอกให้พ้นจากสภาพกดขี่ขูดรีด
สภาพยากจน สภาพเสื่อมโทรมต่างๆ มีหนทางเดียวเท่านั้น ในชนนคคือการต่อสู้
ทางการเมืองที่มีนโยบายต่อต้านอเมริกา และจัดตั้งรัฐบาลของประชาชน ควบคุม
การต่อสู้ทางเศรษฐกิจ เรียกร้องให้เพิ่มค่าจ้างแรงงาน สวัสดิการ สิทธิผลประโยชน์
อื่นอันพึง ได้ของตน ในกิจการโรงงาน ที่ตันท้างทำงานอยู่ ไม่เช่นนั้น จะไม่
มีวันปลดแอกได้ เพราะ ไม่มีเทวดาองค์ไหนจะมาช่วยได้ ไม่มีรัฐบาลนายทุนใด
จะมาช่วยได้ มีแต่อาศัยกำลังของตนเองกับประชาชนชั้นชนอื่น ๆ ชนชั้นกรรมมา-
ชีพ จึงสามารถปลดแอกได้ ตามหนทางกล่าวมาขั้นต้นและจะสามารถสร้างสังคม
ไทยใหม่ ที่เป็นของชนชั้นกรรมมาชีพ ชนชั้นชาวนา นายทุนน้อย และนายทุนชาติที่
มีเอกราช ประชาธิปไตย เจริญรุ่งเรือง จนก้าวไปสู่สังคมนิยมได้อย่างแน่นอน

ขอให้กรรมการ ไทยจงเจริญ

ขอให้กรรมการ ไทยจงเจริญ. . . 21

กล่าวโดยสรุป วารสาร "ศูนย์" ได้นำเสนอความคิดเห็นทางการเมืองที่ชัดเจนและมีได้ เป็นกลุ่มเดียวกับบทความหนังสือพิมพ์อิตัลยณะนั้น ซึ่ง ในสำเนา ได้สะท้อนให้เห็นถึงความไม่เป็น เอกภาพใน ศนท. ในระยะนี้ จนถึงเดือนมิถุนายน 2517 กลุ่มทำหนังสือศูนย์ โดยประ เดิม ดำรงเจริญ ก็สามารถเข้าควบคุมอิตัลยได้ และจากนั้นจะ ได้พบว่าอิตัลยมีแนวทางที่เปลี่ยนแปลง ไป อาจเป็น ไปได้ว่าในระยะนี้ศนท. เริ่มมีเอกภาพทางความคิดมากขึ้น การออกวารสาร"ศูนย์" จึง ไม่มีความจำเป็นอีกต่อไป ดังข้อสรุปที่วิทยากร เชียงกูร ได้เสนอว่า

. . . ลักษณะความขัดแย้งภายในองค์กรนั้น แม้นคนภายนอกจะ ไม่สามารถมองออก แต่ก็มีข้อสังเกตที่สามารถมองเห็น ได้ เช่น สังคมของศูนย์ในระยะแรก 2 ฉบับ ที่จัดทำโดยนักศึกษาคณะกลุมคดี หนังสือพิมพ์อิตัลย และหนังสือรายปักษ์ "ศูนย์" ภาศึกษาตัวอย่างวิเคราะห์จะเห็นว่าเสนอแนวความคิดที่ต่างกันอย่างเด่นชัด กล่าว คือ อิตัลยแนวใหม่เป็นนักเสรีนิยม ขณะที่ศูนย์เป็นพรรคก้าวหน้า ความแตกต่าง ในแง่นี้ได้คลี่คลายในระยะหลัง เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงผู้นำหนังสืออิตัลยใหม่ ให้ เป็นพวกที่ก้าวหน้ามากขึ้น²²

ศูนย์วิทยุทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

²¹ เรื่องสุข แก้วบุญจรัส "หนทางการต่อสู้ปลดแอกตนเองของชนชั้นกรรมากร,"

ศูนย์ 1 (16-30 เมษายน 2517): 11.

²² วิทยากร เชียงกูร และวิสา คัญทัพ "การเปลี่ยนแปลงภายหลังการลุกฮือ

14 ตุลาคม" ขบวนการนักศึกษาไทยจากอดีตถึงปัจจุบัน (กรุงเทพฯ : พระจันทร์เสี้ยว, 2517), หน้า 139-140.

การเปลี่ยนแนวความคิดของอธิปไตยหลังมิถุนายน 2517

การเผยแพร่ความคิดในแนวมืดของอธิปไตย ช่วงที่อภิชนมี วัชรสิทธิ์เป็นบรรณาธิการ นี้ ได้เปลี่ยนไปพร้อมๆ กับการเปลี่ยนตัวบรรณาธิการเป็น ประเดิม ดำรงเจริญ ซึ่งเป็นบรรณาธิการวารสารศูนย์ มาก่อน คือเริ่มในฉบับวันที่ 19-25 มิถุนายน 2517 ทั้งนี้แม้ว่าจะเป็นการเปลี่ยนตามวาระเมื่อครบ 6 เดือนก็ตาม แต่มีความหมายมากกว่าการเปลี่ยนตัวผู้จัดทำ ซึ่งพิจารณาได้จากนโยบายใหม่ทีละผู้จัดทำใหม่ ได้แก่

1. ยืนหยัดเพื่อดำรงไว้ซึ่งเอกราชและประชาธิปไตยของชาติ
2. พหุทัศย์ผลประโยชน์ของประชาชน
3. สนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชน

จะเห็นความแตกต่างที่สำคัญคือ ในขณะที่ผู้จัดทำอธิปไตยชุดเก่า ได้เสนอแนะนโยบายที่เน้นการเสริมสร้างเสถียรภาพการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยตามเจตนารมณ์ ของการเคลื่อนไหว 14 ตุลาคม แต่นโยบายของผู้จัดทำชุดใหม่ ได้แฝงด้วยความคัดค้านปัญหาเรื่องเอกราชอธิปไตยของชาติ และการสร้างระบอบประชาธิปไตยที่เป็นของประชาชน ซึ่งคณะผู้จัดทำชุดนี้ได้แถลงถึงเหตุผลของนโยบายใหม่นี้ว่า

... ทั้งนี้ตายตระหนักรู้ว่า ขณะนี้ประเทศไทยไร้เอกราชและอธิปไตยที่แท้จริง
 ถูกรุกรานครอบงำทางเศรษฐกิจ โดยมหาอำนาจจักรวรรดินิยมญี่ปุ่น ถูกรุกรานครอบงำทาง
 การเมืองและทางทหาร โดยมหาอำนาจจักรวรรดินิยมอเมริกา และวัฒนธรรมไทย
 ก็ได้ถูกกลืน โดยมหาอำนาจทั้งสอง ดังนั้นเราจึง ไม่สามารถกำหนดนโยบายทางการ

²³ กองบรรณาธิการใหม่, "การที่ต้องปลดปล่อย," อธิปไตย (26 มิถุนายน - กรกฎาคม 2517): 4.

เมือง ได้ โดยอิสระ เพราะมีฐานที่หอเมื่อก้าวอยู่ ไม่สามารถยกระดับการดำรง
ชีพของพี่น้องชาวนา กรรมกร เพราะนายทุนผู้เป็น ได้หัวน เข้ากมการผลิตทางอด-
สาหกรรมที่สำคัญ ไร่หมดสั้น นอกเหนือ ไปจากนั้นประชาชน ไทยยัง ไม่มีประชาธิปไตย
โดย เพราะเรายัง ไม่มีรัฐบาลของประชาชน โดยประชาชน ผลประโยชน์ของประ-
ชาชนจึงถูกกดขี่ไป โดยนายทุนต่างด้าวและนายทุน ไทยที่ขายชาติ ชีวัดและ เลือด
เนื้อของชาว ไทยถูกทำลายทิ้ง โดยตรงและ โดยอ้อม รัฐบาลก็ ไม่ โดยน้อยข้างประ-
ชาชน ไม่ห้ทักษ์ผลประ โยชน์ของประชาชน²⁴

การชนมาดำเนินการของคณะผู้จัดทำชุดใหม่ และมีแนวความคิดแตกต่าง ไปจากชุดเก่า
นั้น เป็นผลมาจากการเคลื่อนไหวทางความคิดที่เกิดขึ้น ในชนท. ที่พ่ายก้าวหน้า ได้พยายามที่จะ
เข้า ไปมีอิทธิพลครอบงำทั้งหมดในชนท.* การที่ประ เดิม ดำรง เจริญ ขึ้นมาเป็นบรรณา-
ธิการแทนนั้น มีข้อสงสัยเกิดขึ้น ก่อนหน้านั้น ประ เดิม ได้ เป็นบรรณาธิการของวารสารศูนย์ ทิมแนว
ทาง ในการเสนอปัญหาที่สำคัญ เรื่อง เอกราชของชาติและประชาธิปไตย และ เมื่อมาเป็นบรรณา
ธิการอับดิย์ ได้ปรับนโยบาย ใหม่ทั้งหมดลักษณะ เดียวกันกับวารสารศูนย์ ดังนั้นการที่คณะผู้จัดทำชุด
ใหม่ ได้เข้ามาดำเนินการนั้น จึงถือเป็นความสำเร็จด้านหนึ่งของส่วนที่ก้าวหน้า ในชนท. ที่สามารถ
เข้ากมการผลิตอับดิย์ ซึ่งถือเป็นสื่อสำคัญ ในการต่อสู้ทางความคิดในชนท. และมีผลต่อการเปลี่ยนแปลง
แปลง ในการเสนอแนวทางความคิดของอับดิย์ บทบรรณาธิการอับดิย์ฉบับที่ 20 มิถุนายน - 2
กรกฎาคม 2517 เรื่อง " ความขัดแย้งเพื่อสังคมนิยม " ได้อธิบายถึง การเปลี่ยนแปลงคณะผู้จัดทำ
ทำในครั้งนั้นว่า เป็นผลมาจากการต่อสู้ระหว่างพลังเก่ากับพลัง ใหม่ ในขบวนการนักศึกษา ซึ่งเป็น
ความขัดแย้งภายใน เพื่อปรับตัวเอง ให้ก้าวหน้าขึ้นและ ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางสังคมที่

²⁴ เรื่องเดียวกัน

* ดราเยล เอียด ในบทที่ 2

กำลังเปลี่ยนแปลงไปเท่านั้น²⁵ ผลการต่อสู้ครั้งใหม่ต่ออธปดัยกกด

. . . ชาวเคนความคืบหน้าที่ได้รับจากหลังเก่าจะถูกขจัดไป แนวทางที่ใหม่โดยดมั่นรับ
ใช้มวลชนจะถูกเปลี่ยนแปลงไป และหลังนักเรียนนักศึกษาที่จะก้าวหน้าไปอีกขั้นหนึ่ง
ในแนวทางร่วมกับมวลชน การเปลี่ยนแปลงคณะผู้จัดทำ "อธปดัย" ได้สะท้อนถึงกฎ
เกณฑ์ธรรมชาติดั้งเดิม หลายคนอาจข้องใจในการเปลี่ยนแปลงนี้ แต่สำหรับเราแล้ว
(คณะผู้จัดทำ - ผู้เขียน) ด้วยเจตนารมณ์และความตั้งใจจริง เรายึดถือหลักการ
"ยืนหยัดเพื่อเอกราชอธิปไตยของชาติ และอธิปไตยของประชาชน" และอธปดัย
(ใหม่) ก็จะยืนหยัดเพื่อสนับสนุนเจตนารมณ์ซึ่งเป็นภาระหน้าที่อันได้รับมอบหมายจาก
ประชาชน และด้วยเงินของประชาชน²⁶

ดังนั้นภายหลังจากที่ ได้มีการเปลี่ยนแปลงตัวผู้จัดทำแล้ว อธปดัยจึง เป็นหนังสือพิมพ์พหุ
บทบาทในการคัดค้านจักรวรรดินิยม ที่คุกคามเอกราชของประเทศไทยและ เผยแพร่ความคิดสังคมน
นิยมมากยิ่งขึ้น โดยเห็นได้จากบทความต่าง ๆ ที่มักจะวิเคราะห์ วิจารณ์ปัญหา ในสังคมและชี้แนะแนว
ทางการต่อสู้อย่างชัดเจน เช่น ได้มีการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ไทยกับสหรัฐอเมริกา ในลักษณะ
ที่ประเทศไทย ต้องกลายเป็นประเทศเมืองขึ้นของสหรัฐอเมริกา และได้เสนอหาทางออกว่า

. . . ประเทศไทยมีฐานที่พ้ออเมริกัน ตั้งอยู่รวม 10 แห่ง ไว้ใช้เป็นเครื่องมอกร
รานเหมือนบ้านของเรา มกจการที่บริษัทอเมริกันผูกขาดแต่เพียงผู้เดียวหลายอย่าง
เช่น น้ำมันเชื้อเพลิง มีระบบการศึกษาอเมริกันวางหลักสูตรไว้ใช้ประกอบการอเมริกัน
และปลูกฝังวัฒนธรรม ความคิดแบบตะวันตกให้ ดังนั้นแม้เราจะอ้างว่า เรามีเอ
กราชมาหลายร้อยปีแล้ว เพราะมีภาษาของเราเอง มีชาติ มีเพลงชาติให้ร้องและมี

²⁵ " ความขัดแย้งเพื่อสิ่งที่ตกต่ำ," อธปดัย (6 มิถุนายน - 2 กรกฎาคม 2517): 4.

²⁶ เรื่องเดียวกัน

รัฐบาลที่เป็นของคนไทย แต่เราจะปฏิเสธไม่ได้เลยว่า กระทั่งเปิดโอกาสให้ชาวอเมริกัน ฐานทัพอเมริกันมอริสเทียเห็นคนไทย อเมริกันเกลียดประเทศไทยก็เกลียดด้วย รักใคร ก็รักด้วย ไม่เป็นตัวของตัวเอง และ ไม่น้อยข้างประชาชนแน่นอนเรา ไม่เป็นเมืองขึ้นอเมริกัน แต่เราเป็นเมืองพึ่ง หรือกึ่งเมืองขึ้นของเขา ที่พร้อมจะเดินตามก้นเขา ได้ทุกเวลา ตามแต่เขาจะบัญชา

การจะมีเอกราชและอธิปไตยนั้น หมายถึงความสามารที่จะตัดสินใจขนาดได้โดยอิสระ ปลอดจากการครอบงำหรือ ใช้อิทธิพลเหนือกว่า มาเบี่ยงเบนเจตนารมณ์แนวนโยบายต่าง ๆ จะต้องเป็นไปเพื่อประชาชนส่วนข้างมากของชาติอย่างแท้จริง 27

ในบทบรรณาธิการ จากอัมปัตย์ฉบับที่ 3-9 กรกฎาคม 2517 ซึ่งออกในช่วงที่ตรงกับวันชาติของสหรัฐอเมริกา วันที่ 4 กรกฎาคม นั้น ยัง ได้มีการเรียกร้องให้นักศึกษาประชาชนรวมพลังกันต่อต้านอิทธิพลการรุกรานของสหรัฐว่า

. . . เรามีความปรารถนาอย่างเดียวกันคือ อธิปไตย และสันติภาพที่ทุกอเมริกันรึดรอนไป และเราจะต้องรวมพลังผนึกความรักชาติ ให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและร่วมกันต่อสู้คัดค้านจักรวรรดินิยมอเมริกาจนถึงที่สุดฐานทัพอเมริกัน ที่อยู่ ในประเทศไทยเป็นเครื่องปั่นและทำลายเอกราชอธิปไตยและประชาชนไทย และชาวจีน ไต้หวัน (บทน่าน ได้พูดถึงการรุกรานของสหรัฐ ในอัน ไต้หวันมาก่อนด้วย - ผู้เขียน) ตระหนักดีว่า เราจะมสิทธิเสรีภาพไม่ได้หากชาติไรซึ่งเอกราช ดังนั้นเราต้องรวมพลังกันต่อสู้ขับไล่อเมริกันออกไปจากแผ่นดินไทย ในทุกวิถีทาง 28

27 "เอกราชจะไม่ให้ใครขมขื่น สละเลือดทกหยาดเป็นชาติพลี," อัมปัตย์ (3-5 มกราคม 2517): 5.

28 บทบรรณาธิการ, "ฐานทัพอเมริกันกับเอกราชของชาติ," อัมปัตย์ (3-7 กรกฎาคม 2517): 4.

การเผยแพร่ความคิดสังคมนิยม อธิปไตยในช่วงหลังนี้ ได้มีการลงเรื่องราวโรยหนาเกี่ยวกับความสำเร็จในการพัฒนาประเทศของประเทศสังคมนิยม โดยเฉพาะในสาธารณรัฐประชาชนจีน เช่น ในอธิปไตย ฉบับวันที่ 15 - 17 กรกฎาคม 2518 บทความเรื่อง "แนะนำสาธารณรัฐประชาชนจีน" ได้ถึงเรื่องราวความสำเร็จของจีนหลังการปฏิวัติ 2492 ว่า ได้รับความสำเร็จอย่างไร แต่ความสำคัญในการเผยแพร่ความคิดของอภิปดัยนั้น อยู่ที่การเผยแพร่ความคิดสังคมนิยมที่นำมาใช้สำหรับมองสังคมไทย และเป็นแนวทางสำหรับการเปลี่ยนแปลงสังคมไทยมากกว่า นับตั้งแต่การเสนอปัญหาที่เกิดขึ้นกับระบอบประชาธิปไตย ปัญหาความเป็นธรรม ปัญหาในการต่อสู้ด้วยแนวทางรัฐสภา ไปจนถึงแนวทางในการแก้ไขและเปลี่ยนแปลงสังคม จากบทความเรื่อง "ประชาชนจะพึงใคร" ในฉบับวันที่ 17-18 กรกฎาคม 2517 อภิปดัยได้เริ่มเสนอแนวความคิดว่า รัฐบาลไม่สามารถเป็นที่พึ่งของประชาชนได้ จำเป็นอย่างยิ่งที่ฝ่ายประชาชนควรมีการจัดตั้งของตนเองที่มี "ลักษณะสามัคคี" เพื่อจะได้อำนาจ และสามารถแก้ปัญหาของประชาชนและของประเทศให้ตกลงไปได้ กระทั่งต้นปี 2518 อภิปดัยได้เสนอแนวทางในการเปลี่ยนแปลงสังคมได้ ก็ต่อเมื่ออำนาจรัฐเป็นของประชาชน ด้วยการลงบทความเรื่อง "แนวทางการต่อสู้เพื่อช่วงชิงอำนาจรัฐมาเป็นของประชาชน" ในฉบับวันที่ 29 มกราคม - 4 กุมภาพันธ์ 2518 ซึ่งเป็นการเสนอให้การต่อสู้ในเมืองเป็นด้านรอง ไป เสริมการต่อสู้ในชนบทเป็นด้านหลัก ทั้งยังคัดค้านว่าการต่อสู้ในแนวทางรัฐสภา เป็นสิ่งหมดผลขาดอกด้วย

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
 หงษ์ อาจประเมิน ได้ว่า อภิปดัยทำการเผยแพร่ความคิดสังคมนิยมที่มีลักษณะสำคัญดังนี้

1. การปฏิเสธการต่อสู้ด้วยแนวทางรัฐสภา แนวทางรัฐสภาคือ แนวทางที่คิดว่า จะสามารถอาศัยการต่อสู้ทางสภาเป็นสำคัญเพื่อ ไปต่อสู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงสังคมและช่วงชิงอำนาจรัฐของประชาชน ซึ่งหมายถึง ถ้าพรรคการเมือง ที่เป็นตัวแทนของประชาชนส่วนมากที่อยากจนได้รับเลือกตั้ง เข้าไปในสภา สามารถมีเสียงมากในรัฐสภา ก็จะได้เป็นรัฐบาล เมื่อได้อำนาจนี้มาก็จะสามารถเปลี่ยนแปลงสังคมได้ แต่แนวความคิดสังคมนิยมนี้ ได้มองว่า รัฐบาลที่ประชาชนยังไม่สามารถเข้าควบคุมกลไกรัฐแล้ว การเอาชนะการต่อสู้ทางรัฐสภา จึงเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้

ได้ ซึ่งอธิบาย ฉบับวันที่ 28 - 31 มีนาคม 2518 ได้พาดพิงวิจารณ์การต่อสู้ด้วยแนวทางรัฐสภา
ว่า

ความชัดเจนแห่งการต่อสู้ ของประชาชนปฏิวัติทั่วโลก ก็ได้พิสูจน์แล้ว
แล้วซ้ำแล้วว่า แนวทางรัฐสภา ไม่มีทางได้รับชัยชนะบนโลกนี้ ยังไม่เคยปรากฏว่า
ประชาชนในประเทศใด ได้อำนาจมา โดยแนวทางรัฐสภา เลย ทั้งนี้เพราะว่าอำนาจ
ที่แท้จริงนั้น ไม่ได้อยู่ที่รัฐสภา และบางทีก็ ไม่ได้อยู่ที่รัฐบาลด้วยซ้ำไป แต่อยู่ที่คนถือ
รัฐบาลจะเป็นคนของประชาชนหรือไม่ ก็อยู่ที่คนถือเป็นคนของประชาชนหรือไม่
ถ้ารัฐบาลเป็นคนของประชาชน คนถือก็เป็นคนตรงข้ามกับประชาชน คนถือเป็นก็บัง
คับให้เปลี่ยนรัฐบาลเสียให้ได้²⁹

ทั้งนี้ ประสบการณ์ทางด้านรัฐสภาของ ไทยเอง ก็น่าที่จะมีส่วนผลักดันให้เกิดความเห็น
คล้ายตามความคิดนี้ เพราะเท่าที่ผ่านมา ทหารกองทัพ เป็นสถาบันที่มอำนาจสูงสุด และเข้า
แทรกแซงอำนาจของรัฐบาลและรัฐสภา ได้เสมอมา ดังเช่นที่ ได้อธิบาย ไปแล้ว ในบทแรก ดังนั้นจึง
ทำให้เกิดข้อสรุปที่ว่า ในระบบการเลือกตั้ง และแนวทางรัฐสภานั้น เป็นไปได้ยากมาก ที่พรรค
การเมืองฝ่ายสังคมนิยมจะ ได้เข้าไปในรัฐสภา เนื่องจากกติกากฎการต่อสู้ในทางนี้ ได้ถูกกำหนดไว้
เรียบร้อยแล้ว โดยฝ่ายที่มอำนาจ ทั้งยังประสบปัญหาทางการเงิน และแม้ว่า ได้เสียงข้าง
มาก จนได้เป็นรัฐบาล ก็จะไม่สามารถทำงานได้ตลอด เพราะขาดกลไกของรัฐ(๖๐) โดย
เฉพาะเมื่อต้นปี 2519 ที่พรรคการเมืองฝ่ายซ้าย ในรัฐสภาอย่างพรรคสังคมนิยมแห่งประเทศไทย
และพรรคพลังใหม่ ถูกคุกคามอย่างมาก ทำให้ความคิดที่ปฏิเสธการต่อสู้ในรัฐสภา ได้รับการยอมรับ

²⁹ วิจารณ์, นามแฝง, "แนวทางปฏิวัติหรือแนวทางปฏิรูป," อธิบาย
(28-31 มีนาคม 2518): 6-7.

³⁰ "แนวทางการต่อสู้เพื่อช่วงชิงอำนาจรัฐมาเป็นของประชาชน," อธิบาย
(29 มกราคม - 4 กุมภาพันธ์ 2518): 7.

รับมากขึ้น

2. การเสนอการเปลี่ยนแปลงสังคมด้วยแนวทางปฏิวัติ นับแต่ต้นปี 2518 เป็นต้นไป สห. โดยผ่านอธิปัตย์ ได้เสนอแนวทางในการปฏิวัติสังคมแบบสังคมนิยมที่เด่นชัด ในบทความเรื่อง "แนวทางปฏิวัติหรือแนวทางปฏิรูป" ที่อธิปัตย์เสนอขึ้นเมื่อปลายเดือนมีนาคม 2518 ได้กล่าวถึงขบวนการในการเปลี่ยนแปลงสังคมว่า จะต้องสามารถเข้าควบคุมกลไกของรัฐ ให้ได้ด้วยการปฏิวัติเสียก่อน โดยคัดค้านการเปลี่ยนแปลงแนวทางปฏิรูปและแนวทางอหังสา ด้วยเหตุผลที่ว่าแนวทางปฏิรูปนั้น พอใจแต่การเปลี่ยนแปลงทางปริมาณเท่านั้น ไม่ได้เปลี่ยนแปลงทัศนคติเพียงแต่ต้องการให้ผู้นำทางลดปริมาณการกดขี่ลง ไม่ได้มุ่งจะโค่นล้มพวกนี้ ทำให้แนวทางปฏิรูปกลายเป็นเครื่องป้องกันการขูดรีดไม่ให้สลายตัวไป³¹ ส่วนแนวทางอหังสา ก็มิใช่แนวทางจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง ได้เช่นกัน กรณีที่เป็นตัวอย่างที่ชี้ให้เห็นถึงข้ออ่อนของแนวทางนคคการโค่นล้มและสังหารประธานาธิบดี อลเลนเด (Allende) แห่งประเทศชิลี ในวันที่ 11 กันยายน 2516 ที่ได้กลายเป็นบทเรียนว่า "... ถ้าประชาชนไม่ใช้ความรุนแรงที่ปฏิวัติ (ความรุนแรงที่ฝ่ายประชาชนเป็นผู้ก่อ - ผู้เขียน) ไปทำลายความรุนแรงที่เป็นปฏิปักษ์ปฏิวัติ (ความรุนแรงของฝ่ายที่ใช้อำนาจกดขี่ประชาชน - ผู้เขียน) ความรุนแรงที่ปฏิปักษ์ปฏิวัติจะเป็นฝ่ายทำลายประชาชน³²

3. การเสนอยุทธศาสตร์การต่อสู้แบบชนบทล้อมเมือง ยุทธศาสตร์การต่อสู้แบบเป็น การต่อสู้ที่เหมาไซ ในการปฏิวัติในประเทศจีน และ ได้กลายเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญ ที่สห. ได้ยึด เป็นรูปแบบสำหรับการปฏิวัติประเทศไทย ยุทธศาสตร์การต่อสู้เช่นเดียวกันนี้ ก็ถูกเสนอขึ้นมาเป็น

³¹ วิจารณ์ฐาน, นามแฝง, "แนวทางปฏิวัติหรือแนวทางปฏิรูป," อ้างแล้ว: 6.

³² เรื่องเดียวกัน: 7. และดูรายละเอียดเรื่อง แนวทางสังคมนิยมของประธานาธิบดีอลเลนเด ในพิมพ์หา บัดกล บทเรียนจากชิลี แนวทางสังคมนิยมเพื่อสัน (กรุงเทพฯ: ชมรมหนังสือแสงจันทร์, 2518).

ยุทธศาสตร์ สำหรับการต่อสู้ของขบวนการนักศึกษาด้วย ตั้งแต่ต้นปี 2518 ช่วงที่มีการเคลื่อนไหวต่อสู้ กับแนวคิดของผืน บ้าอ่อน ได้มีบทความเรื่อง "แนวทางการปฏิวัติหรือแนวทางปฏิรูป" ของ วาจารย์ญาณ ก็ ได้พูดถึงแนวทางปฏิวัติทำงาน ในเมืองจะต้องประสานและหนุนช่วยชนบทว่า

. . . ระหว่างงานในเมืองและงานในชนบท ต้องถือว่างานในชนบทเป็นจุดหนักงานในเมืองต้องประสานและหนุนช่วยในชนบท ทั้งนี้เพราะขุมกำลังของประชาชนอยู่ในชนบท แต่ขุมกำลังชนชั้นขุดรูอยู่ในเมือง ประชาชนต้องมียุทธวิธีในชนบทก่อนจึงจะมีชัยในเมืองได้ แนวโน้มที่นักศึกษาสนใจไปทำงานในชนบทมากขึ้นทุกทีจึงเป็นแนวโน้มที่ถูกต้อง เป็นหนทางที่ก้าวไปสู่มัชชนะ คารสันับสนุนอย่างยิ่ง ๓๖

การเสนอยุทธศาสตร์แบบชนบทล้อมเมืองนั้น ส่วนหนึ่งเป็นผลเนื่องมาจากกระแสการปราบปรามของรัฐ ซึ่งบทความเรื่อง "สงครามในประเทศไทยจะมาจากใคร" ที่ลงในอัมปัตย์ฉบับวันที่ 23 - 26 พฤษภาคม 2518 ได้เสนอแนวทางการต่อสู้แบบนี้ โดยสรุปเงื่อนไขที่จะนำไปสู่การต่อสู้ในแนวทางนี้ว่า

. . . ประชาชนจะ ไปสมทบกับกองกำลังอาวุธประชาชน ในป่า ในชนบทมากขึ้น และประชาชนจะเป็นฝ่ายได้รับชัยชนะ ในที่สุดเหมือนที่ประชาชนในจีน คำบา เวียดนาม กัมพูชา ฯลฯ . . . ถ้าชนชั้นผู้ปกครองยอมให้มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ไปในทางที่เป็นธรรม เป็นประชาธิปไตยมากขึ้น โดยไม่มีการปราบปรามประชาชนอย่างรุนแรงก็มีทางเป็นไปได้ว่า ความรุนแรงอาจจะจำกัดอยู่ในระดับหนึ่งไม่ถึงขั้นเป็นสงครามกลางเมือง ถ้าชนชั้นผู้ปกครองยังเล่นสกปรก ด้วยการพยายามลอบสังหารผู้นำในการต่อสู้ของประชาชน ตลอดจนปราบปราม เช่นรื้อประชาชนในชนบทต่อไป ก็เป็นของเป็นของแน่ว่าจะต้องถูกตบได้ ด้วยความรุนแรงเช่นกัน หรือถ้าหากชนชั้นผู้ปกครอง คิดสั้นยิ่งไปกว่านั้น ด้วยการหารัฐประหาร ยุบสภา

ปราบปราม เช่นท่าประสาชชานานใหญ่แล้ว ก็เป็นของแน่ว่า สงครามกลางเมืองจะ
เกิดเร็วขึ้น^{๓๔}

ต่อมาในเดือนมิถุนายน อธิปัตย์ ได้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการต่อสู้ในชนบทซึ่งเป็นการต่อสู้ด้วยอาวุธ โดยที่การต่อสู้ในรูปแบบอื่น ๆ ในเมืองล้วนเป็นรอง และขั้นตอนการต่อสู้ด้วยอาวุธในชนบททั้งสี่ โดยเฉพาะในภาวะที่ระบอบการรัฐประหาร หรือการกวาดล้างจับกุมเกิดขึ้น จะทำให้การต่อสู้ด้วยกำลังอาวุธจะขยายตัว^{๓๕} และในเดือนสิงหาคมอธิปัตย์ ได้ลงบทความเรื่อง "สถานการณ์การต่อสู้ในปัจจุบัน" ซึ่งชี้ให้เห็นถึงยุทธศาสตร์การต่อสู้ของขบวนการนักศึกษาว่า ด้านหลักเป็นการต่อสู้ทางการเมืองและวัฒนธรรม ซึ่งความสำคัญของการต่อสู้ด้วยการหนุนช่วยและประสานกับการต่อสู้ในชนบท^{๓๖}

แม้ว่าในอธิปัตย์จะไม่เคยระบุถึงยุทธศาสตร์ในการต่อสู้ ในแนวนั้นว่า เป็นการต่อสู้ของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยว่า ที่กำลังปฏิบัติอยู่ในเวลานั้น แต่ก็ไม่มกลมใดในช่วงเวลาดังกล่าวที่หาการต่อสู้ในลักษณะนี้ นอกจาก พคท. ซึ่งในประเด็นนี้แม้จะไม่เคยปรากฏในอธิปัตย์ แต่ใน วารสารหาญกล้า ซึ่งพิมพ์ออกเผยแพร่โดย สทท. ในช่วงงานฉลองรำลึกครบรอบ 2 ปี 14 ตุลาคม ก็มีเนื้อความระบุถึง พคท. ในฐานะ "ขบวนการต่อสู้ของประชาชน" และได้พิมพ์เผยแพร่ประวัติย่อ และนโยบาย 10 ประการของพคท. ตลอดจนคำขวัญของกองทัพปลดแอก หรือ "กองทัพ

^{๓๔} บัญญา ประสานชัย, "สงครามในประเทศไทยจะมาจากใคร," อธิปัตย์

(23-26 พฤษภาคม 2518): 7.

^{๓๕} "รายงานการคาดคะเนสถานการณ์ปัจจุบัน," อธิปัตย์ (17-21 มิถุนายน

2518): 7.

^{๓๖} "สถานการณ์การต่อสู้ในปัจจุบัน," อธิปัตย์ (19-21 สิงหาคม 2518): 7.

ทหารประชาชนแห่งประเทศไทย" (พท.) 10 ประการอย่างชัดเจน³⁷ ซึ่งเป็นการชี้
โดยนัยว่า ยุทธศาสตร์การต่อสู้แบบชนบทล้อมเมือง ที่มีการระบุถึงก็คือ การต่อสู้แบบเดียวกับการ
ต่อสู้แบบ พท. นั่นเอง

4. การเสนอให้ประสานกับกรรมกรและชาวนา ในการเสนอให้ใช้แนวทางปฏิวัติใน
การเปลี่ยนแปลงสังคมนั้น นอกจากจะชี้ให้เห็นถึงยุทธศาสตร์การเปลี่ยนแปลงที่ต้องประสานหนุน
ช่วยการต่อสู้ในเมืองแล้ว ยังได้มีการเสนอให้นักศึกษาและปัญญาชนอื่นๆ เข้าร่วมการต่อสู้กับกรรม
กรและชาวนาดำย หวังด้วยเหตุผลที่ว่า การปฏิวัติจะชนะก็จะต้องอาศัยประชาชนส่วนใหญ่ของ
ประเทศ ซึ่งอยู่ในชนบทและในโรงงานว่า

... การปฏิวัติได้รับชัยชนะอย่างแท้จริงได้ ก็ต่อเมื่อประชาชนส่วนใหญ่ทั้งประเทศตื่นตัว
และเข้าร่วมการปฏิวัติเท่านั้น ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศเราอยู่ที่ไหน อยู่ที่นั่น อยู่ในชน
บท และในโรงงาน พวกเขาคือชาวนาและกรรมกร พวกเขาคือประชาชนร้อยละ 80 ของ
ประเทศเรา เพราะฉะนั้น นักศึกษาปัญญาชนที่ถอนตัวจากการเคลื่อนไหวต่อสู้ในเมือง ถ้าต้องการ
จะดำเนินการปฏิวัติไปให้ถึงที่สุด ต้องการให้การปฏิวัติอย่างแท้จริง ต้องไปประสานกับกรรมกร
ชาวนา ต้องไปปลกระดมให้กรรมกรชาวนาดำยอย่างกว้างขวาง และจัดตั้งกำลังของพวกเขา
ให้เป็นปีกแผ่น เช่นนั้นแล้ว ก็จะไม่มีการคิดที่จะมาเอาชนะพวกเขาได้ การปฏิวัติก็จะต้องได้รับ
ชัยชนะอย่างแน่นอน. . . "กระบวนการที่นักศึกษาปัญญาชน ไปให้การศึกษกรรมกรชาวนา
อย่างเป็นทางการที่นักศึกษาปัญญาชน ไปรับการศึกษาจากกรรมกรชาวนาดำย หวัง ก็เพราะ
ว่า กรรมกรและชาวนากกกดขี่ขูดรีดมากที่สุด มีชีวิตความเป็นอยู่ยากจนคนแค่นที่สุด เพราะฉะนั้น
จึงมีจิตใจปฏิวัติที่สุด นกคองที่นักศึกษาปัญญาชนจะต้องโน้มใจศึกษา จากกรรมกรชาวนา³⁸

³⁷ ศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย, วีรชนหาญกล้า หน้า 28-35.

³⁸ "สถานการณ์การต่อสู้ในปัจจุบัน," อธิปัตย์ (19-21 สิงหาคม 2518): 7.

ข้อเสนอดังกล่าว นำไปสู่แนวคิดเรื่อง "หลังสามประสาน" ระหว่างนักศึกษากรรมากร และชานา ซึ่งในปี 2518 ก็ได้มีการตั้งกลุ่มสามประสานขึ้น ความคิดเกี่ยวกับเรื่องหลังสามประสาน ก็เป็นสิ่งปรากฏอยู่ในความคิดเหมาเจ๋อตง³⁹

นอกจากเนื้อหาของลัทธิขงจื้อจะมีลักษณะที่เป็นการเผยแพร่ความคิดสังคมนิยมแล้ว ยังมีลักษณะที่เป็นการสรุปบทเรียน และชี้ว่าการเคลื่อนไหว ของนักศึกษาตามแนวคิดสังคมนิยมอีกด้วย ดังเช่น ในกรณีเหตุการณ์จลาจลที่หล่มสัก ไซย ได้สรุปบทเรียนพร้อมกับชี้ว่าการเคลื่อนไหวในครั้งต่อไปว่า

. . . เมื่อเผชิญกับการเคลื่อนไหวต่อสู้ของประชาชน รัฐบาลจะปราบปราม ด้วยกำลังอาวุธ เช่นฆ่าประหารประชาชน โดยไม่เลือกว่าใครผิดใครถูก คาบคู่ไปกับการปราบปรามด้วยกำลังอาวุธ . . . จากกรณี สรุปได้เป็นบทเรียนเลยว่า รัฐบาลที่เป็นเผด็จการของชนชั้นเจ้าที่ดิน ศักดินา นายทุน รัฐบาลจะใช้นโยบายปราบปราม กดขี่ประชาชนอย่างแน่นอ อย่าเพ้อฝันว่ารัฐบาลจะไม่ใช้กำลังจะไม่กล้าทำรุนแรงกับประชาชน รัฐบาลในรัฐเผด็จการฟาสซิสต์ จะยังคงดำเนินนโยบายปราบปรามประชาชนต่อไป จงอย่าประมาท และดูเบารัฐบาลตั้งที่เป็นมาหลัง 14 ตุลาคม เราต้องเตรียมตัวให้พร้อมที่จะถูกปราบปรามอยู่ตลอดเวลา การทำเช่นนั้นแหละ ที่จะทำให้ขบวนการต่อสู้เพื่อเอกราช ประชาธิปไตยของเราก้าวรุดหน้าไปได้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

³⁹ เหมาเจ๋อตง เคยเสนอว่า เส้นแบ่งสุดท้ายระหว่างปัญญาชนปฏิวัติกับปัญญาชนที่ไม่ปฏิวัติ หรือที่เป็นปฏิปักษ์ปฏิวัติน้อยกว่า หนึ่งชนิด และหนึ่ง ได้ดำเนินการในการประสานกับมวลชน กรรมากร ชานา หรือไม่ เส้นแบ่งของพวกเขายู่ตรงนั้นเอง ใน สรรพนธ์เหมาเจ๋อตง ที่ 2 ตอนต้น หน้า 455-460 ที่ได้พูดถึง "การเคลื่อนไหว 4 พฤษภาคม" ข้อความนี้ยังได้ปรากฏอยู่ในบทความของ วิจารย์ญาณ เรื่อง "แนวทางปฏิวัติหรือแนวทางปฏิรูป" ใน ลัทธิขงจื้อ ด้วย

. . . การต่อสู้ในเมืองนั้น ถ้าไม่ได้เตรียมการให้พร้อมแล้ว อย่าทำเป็นอันขาด
 ถ้างงมือทำเมื่อไรจงทำอย่าง เป็น ทำแล้วอย่าหยุด จะต้องพยายามให้ความเข้าใจ
 ทักตักและ เรียกร้อง ให้ประชาชนเข้าร่วมอยุ่ตลอด เวลาการต่อสู้ในเมืองนั้น ถ้า
 ไม่พร้อมแล้ว ก็จะไม่ไหวได้โดยง่าย และจะถูกปราบปรามอย่างเด็ดขาด . . .
 เตรียมพร้อมคือ พร้อมทางด้านการเมือง และการทหาร ทางด้านการเมืองคือ
 ต้องมีเป้าหมาย ทางการเมืองที่สอดคล้องกับความต้องการ ของประชาชนส่วนใหญ่
 เช่น ต้องการเปลี่ยนรัฐธรรมนูญบางคนต้อง เรียกร้อง ให้ประชาชนเข้าร่วมตั้งองค์กร
 นำที่เข้มแข็ง ประกอบด้วยกรรมกร ชาวนา การเตรียมพร้อมทางทหาร เช่น เตรียม
 ว่าจะต่อสู้อย่างไร ที่ไหน แบ่งเป็นกลุ่ม เป็นต้น⁴⁰

ในการเคลื่อนไหวของขบวนการที่ได้เผชิญหน้ากับอำนาจรัฐมากขึ้น อธิปไตยยังมบท
 บาทสำคัญในการชี้ว่า ทิศทางการเคลื่อนไหว ในแต่ละขั้นตอนมากขึ้น ซึ่งเห็นได้จากตัวอย่างกรณี
 ต่อต้านการกลับมาของพระกนิษฐาธิราชเจ้าในปลายเดือนกันยายน 2519 จนกระทั่ง 6 ตุลาคม 2519 อธิ-
 ปไตยได้ลงวิเคราะห์ขั้นตอนของการต่อสู้ในคอลัมน์ "จังหวะก้าว" หน้า 2 โดยเรียกร้องให้นักสีก
 ษาในขบวนการทุกคน ถือเป็นภาระหน้าที่ที่จะต้องช่วยกันคิดหาวิธีการต่อสู้ว่า "...ปัญหาการค้น
 คว้าวิธีอื่นนอกจากปัญหาว่าจะ โจมตีใคร ใครเป็นเป้า และจะได้อย่างไรแล้ว ยังมีปัญหาการเคลื่อนไหว
 ไร เราจะใช้รูปการ วิธีการใด เช่น เดินขบวน ชุมนุม อภิปราย ฯลฯ ซึ่งก็คือปัญหาการคิดประ-
 ดิษฐ์สร้างรูปการ วิธีการ มาตรการ ในการเคลื่อนไหวต่อปัญหา นี้เท่าที่ผ่านมามีความ
 โนมเอียง ไปในทางที่ถือว่า เป็นภาระหน้าที่ของฝ่ายนำของบางคนเท่านั้น มิใช่ของตนหรือของ
 ทุกคน นี้เป็นความ โนมเอียงที่ผิด ผู้ปฏิบัติงานและมวลชนทุกคนควรถือเอาการคิดวิธีอื่นเป็นภาระ
 หน้าที่ของตนด้วย และยังเราเป็นผู้ปฏิบัติงานที่สัมพันธ์กับมวลชน มีบทเรียนความชัดเจนในการ

40 "บทเรียนจากการจลาจลที่หลบหลีกไทย," อธิปไตย (17-23 กรกฎาคม

เคลื่อนไหวมาลชน กิ่งต้องคิดค้นยวธีให้มาก และเสนอให้ฝ่ายนำ ไปพิจารณากำหนดยวธี ในการต่อต้านทรราชฯ หากเช่นนี้ยอมจะทำให้ การเคลื่อนไหวต่อต้านครั้งนี่ยวธีถูกต้อง และ หลายประการมากชน^{๔๑}

จากที่กล่าวมานี้ จะเห็นว่าแนวความคิด ที่อธิบายได้เผยแพร่ออกมาภายหลังจากที่คณะ พุทธศาสนิกชนของประเดิม ดำรงเจริญ ชนมาเป็นผลแล้ว จะพบว่า เนื้อหาในการเสนอความคิดที่ ปรากฏออกมา เป็นเรื่องเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสังคม ในแนวความคิดสังคมนิยมปฏิวัติ ที่ชัดเจน ยิ่งชน บทความต่าง ๆ หลงตมทมนส่วนใหญ่ เป็นการวิเคราะห์สถานการณ์การต่อสู้ และชี้แนะ แนวทางในการเคลื่อนไหว ที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง ในแบบแผนของความคิดสังคมนิยม รวม ทั้งยัง ได้มคอถ่มทงเรื่องเกี่ยวกับปัญหาในทางทฤษฎี ในการต่อสู้อีกด้วย เช่น คอถ่มทงแสงตะวัน และภายหลังจากประเดิม ได้พ้นสภาพจากเป็นบรรณาธิการแล้ว บรรณาธิการและผู้จัดทำในชุด ต่อมา ได้แก่ ชัยวัฒน์ เขียวหงส์ศรี "ชนมารบพิดชอบบบรรณาธิการ ในช่วงต้นเดือนธันวาคม 2517" วารการย์ งามบุญสิน (ตั้งแต่กลางเดือน ธันวาคม 2517 จนถึงปี 2519 และคนสุดท้ายคือ สมบูรณ์ สัมมะแสงยากรณ์ (ต้นปี พ.ศ. 2519 จนถึงฉบับวันที่ 5 ตุลาคม 2519 ที่ออกจำหน่าย*) ก็มีแนวทางความคิด เหมือนกัน ซึ่งทำให้เนื้อหาของอธิบายออกมา ในแนวเดียวกันหมด จนเกือบจะถือได้ว่า เป็นหนังสือพิมพ์พิมพ์บทบาทในการชี้แนะการเคลื่อนไหวของชนวนการ นักศึกษา และเผยแพร่ความคิดที่สำคัญของชนท. ขณะเดียวกันก็เป็นสื่อที่สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงทางความคิด และพัฒนาการองค์กรของชนท. ที่ดอกด้วย

^{๔๑} "สนใจคิดยวธีต่อต้านทรราชฯ," อธิบาย (1 ตุลาคม 2519): 2.

* อธิบาย ฉบับวันที่ 6 ตุลาคม 2519 ถูกส่งเก็บก่อนที่จะนำออกวางจำหน่าย